İBRÂHİM BİN MUHAMMED (Ebû Mes'ûd-i Dımeşkî)

Şam'da yetişen hadîs âlimlerinden. İsmi, İbrâhîm bin Muhammed bin Ubeyd ed-Dımeşkî'dir. Künyesi Ebû Mes'ûd'dur. Doğum târihi belli değildir. Büyük bir hadîs âlimidir. Hadîs-i şerîf öğrenmek için Bağdâd, Basra, Kûfe, Vâsıt, İsfehân, Horasan gibi birçok şehirleri dolaştı. Hadîs ilminde emsalleri arasında yükselen âlimlerden birisi oldu. "Kitâb-ül-etrâf ales-Sahîhayn" isminde meşhûr bir eseri vardır. 400 (m. 1010) senesinin Receb ayında, genç yaşında Bağdâd'da vefât etti. Vefâtında otuz ile elli yaşları arasında bulunuyordu. Câmi-i Mensûr kabristanında sokağın yakınına defn edildi.

Hadîs ilminde, rivâyetleri sika (güvenilir) bir râvi ve zabıtlarında sağlam, emîn bir âlimdir. Hâfız olup, yüzbinden çok hadîs-i şerîf ezberleyenlerdendir. Fakat az hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. O, Vâsıt'ta, Muhammed bin Abdullah bin Muhammed bin Saka ve ondan başkasından; Kûfe'de, Muti'nin talebelerinden, Basra'da, Ebû Halîfe el-Cemhî'nin talebelerinden; İsfehân'da, Ebû Bekr el-Kabbâb'ın talebelerinden ve onun derecesindeki âlimlerden; Nişâbûr'da İbn-i Huzeyme'nin talebelerinden, Ebû Bekr Ahmed bin Abdân-ı Şirâzî'den hadîs-i şerîf dinleyip ezberlerdi.

Kendisinden; Ebû Zerr-i Hirevî, Hamza-i Sehmî, Ahmed bin Muhammed el-Atîkî, Ebü'l-Kâsım el-Lâlkâi ve daha başkaları ilim alıp, hadîs-i şerîf rivâyet ettiler. Ondan çok az hadîs-i şerîf rivâyet edildi. Çünkü genç yaşta vefât etmişti. Onun Muallel (illetli) hadîs-i şerîfler hakkında bir "Cüz"ü vardır. Bu eseri, onun hafızasını ve bu konuda tenkid gücünü göstermektedir.

Hatîb-i Bağdadî diyor ki, "O, çok yer dolaştı. Bağdâd'da Ebû Sa'îd-i Harrânî'nin talebelerinden ve ayrıca Basra'da, Ahvâz'da, Vâsıt'ta, Horasan'da ve İsfehân'da yazarak hadîs-i şerîf öğrendi. "Sahîhayn" ismi verilen Sahîh-i Buhârî ile Sahîh-i Müslim üzerinde çok meşgûl oldu. "Kitâb-ül-etrâf ales-Sahîhayn" ismindeki eseri, bu çalışmasının mahsûlüdür. Müzâkere yolu ile az hadîs-i şerîf rivâyet etti. Rivâyetinde Sadûk (sağlam, güvenilir), dînine çok bağlı, vera' ve takvâ sahibi, anlayışı kuvvetli bir âlimdi. Vasıyyeti üzerine namazını Ebû Hâmid-i İsferâyânî kıldırdı."

Iyâs bin Seleme, Eshâb-ı kiramdan olan babasından bildiriyor: Babam dedi ki:

"Resûlullah (aleyhisselâm) efendimiz ile düz bir arazide Cum'a günü namaz kılmıştık. Kendisiyle gölgelenecek hiçbir gölge yoktu."

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mu'cem-ül-müellifîn cild-1, sh. 101

2) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 158

3) Tezkiret-ül-huffâz cild-3, sh. 1068

4) El-Bidâye ven-nihâye cild-11, sh. 344